

**amerikis iuristTa asociacia
centraluri evropisa da evraziis samarTlebrivi iniciativa**

saqarTvelos iuridiuli ganaTlebis Sefaseba

noemberi, 2005

kanonis uzenaesobis damkvidreba

saqarTvelos iuridiuli ganaTlebis Sefaseba

2005 wlis noemberi

winamdebare gamocemaSi mocemuli analizi da winadadebebi warmoadgens amerikis iuristTa asociaciis centraluri evropisa da evraziis samarTlebrivi iniciativis naSroms, romelzec is srulad iRebs pasuxismgeblobas. amerikis iuristTa asociaciis mmarTvelTa sabWos ar ganuxilavs da ar gaukeTebia komentari naSromis Sinaarsze. Sesabamisad, aq warmodgenili winadadebebi ar unda iqnas miCneuli amerikis iuristTa asociaciis oficialur mosazrebad. metic, angariSSi konkretul sakiTxebTan dakavSirebiT moyvanili arcerTi debuleba ar unda iqnas miCneuli iuridiul rekomendaciad, amdenad, mkiTxvelma rCevisaTvis iurists unda mimarTos. winamdebare publikaciis momzadeba Sesazlebeli gaxda aSS-is saerTaSoriso ganviTarebis saagentos saqarTvelos warmomadgenlobis daxmarebis saSualebiT, TanamSromlobis xelSekruleba # 111-A-00-00-00067-00 da TanamSromlobis xelSekrulebebi # ENI-A-00-00-0003-00 da ABA 6004407. naSromSi gamoxatuli mosazrebebi ekuTvniT maT avtorebs da ar unda iqnas miCneuli aSS-is saerTaSoriso ganviTarebis saagentos oficialur mosazrebad.

ISBN:1 1-59031-614-2
gamocemulia aSS-Si

saavtoro uflebebi © 2005,
amerikis iuristTa asociaciisa da centraluri evropisa da evraziis samarTlebrivi iniciativis mier
20005, vaSingtoni, NW
q.15, b. 740
www.abaceeli.org

winamdebare angariSi 2005 wlis 23 maisidan 17 ivnisamde Catarebuli kvlevis safuZvelze momzadda. aRniSnuli gamokvleva, Semdgomi SefasebiT, Caatara ABA/CEELI-is iuridiuli

განათლების ექსპერტმა, პროფესორმა კეტრინ დუაიერმა, ABA/CEELI-ის უფროსი იურიდიული მრეწველი ნინო ხურციჯის და იურისტ ტათიანა პატარაიას დახმარებით. სამხარეო დირექტორთან, მერილინ ზელინთან ერთად, გუნდს მხარდაჭერა აწვდიან ABA/CEELI-ს თბილისისა და ვაშინგტონის ოფისების თანამშრომლებმა. ABA/CEELI მადლობას უცხადებს ყველა ადვოკატს, მოსამართლეს, სამართლის პროფესორ-მასწავლებლებს, უნივერსიტეტების რექტორებსა და დეკანებს, საკარტველო მთავრობის და დონორი ორგანიზაციების წარმომადგენლებს. გუნდი ვებრებთან სექციაში მუშაობს. მთლიანად, გამოიქვეყნა 100-ზე მეტი პიროვნება, რომელთა ნაწილი რეგიონების წარმომადგენელი იყო. გამოქვეყნებული პირთა სია და შესავალი დოკუმენტები იხილეთ ABA/CEELI-ის ვაშინგტონის ოფისში.

Sesavali¹

saxelmwifoSi, sadac mravali da mniSvnelovani cvlileba xorcieldeba, da sadac resursebi mcire da SezRudulia, mimdinareobs diskusia Tu rogor SeiZleba qveynis sasargeblad iuristebis ukeT gamoyeneba. zogadad, gavrelebuli azria, rom kanonis uzenaesobis damkvidrebasas iuristebi umTavres rols asruleben. amave dros, arsebobs mosazreba, rom dRevandeli iuridiuli ganaTlebis sistema ver akmayofilebs axalgazrda Taobis, iuridiuli profesiisa da, saerTod, qarTuli sazogadoebis moTxovnebs.

am angariSis mizania iuridiuli ganaTlebis sferoSi arsebuli mdgomareobis Sefaseba da im dargebisa da moTxovnilebebis gansazRvra, romelsac unda akmayofilebdes iuridiuli ganaTleba. winamdebare naSromze muSaobisas gamoikveTa rogorc mudmivi, agreTve is problemebi, romlebic periodulad iCens Tavs da romlebic zegavlenas axdens iuridiul ganaTlebaze. dReisaTvis erT-erTi yvelaze aqTualuri kiTxva, romelsac pasuxi unda gascen umaRlesi iuridiuli ganaTlebis mesveurebma da reformatorebma gaxlavT Semdegi: SeinarCunebs Tu ara umaRlesi iuridiuli ganaTleba Teoriuli swavlebis atributebs, Tu mxolod profesiis dauflebis kerad gardaiqmneba? angariSis mizani ar aris iuridiuli fakultetebis ZiriTadi funqciebis Secvla, an profesor-maswavleblebis avtonomiis daTmoba. Tumca, dadga dro gadaisinjos saswavlo programebi da ganisazRvros ra moculobiT unda ganxorcieldes cvlilebebi da dainergos siaxleebi.

angariSSi moyvanili rekomendaciebi sasargebloa mimdinare analizisa da msjelobisTvis, romelic uzrunvelyofs iuridiuli profesiis uwyvet da sapauxismgeblo funqcias marTlmsajulebis ganxorcielebasa da sazogadoebisTvis iuridiuli daxmarebis gawevasi. umaRlesi iuridiuli ganaTlebis reformebis procesSi ganaTlebis muSakebis, praqtikosebis, mosamarTlebis, kanonmdeblebisa da moqalaqeebis aqtiuri monawileoba xels Seuwyobs reformatorebis winaSe arsebuli rTuli problemebis moZiebasა da gadawyvetas. imedia, rom angariSSi moyvanili analizi da mosazrebebi xels Seuwyobs aseTi diskusiebis gamarTvas da qmediTi RonisZiebebis gatarebas.

I. iuriduli ganaTlebis reforma da Sesabamisi kanonmdebloba

erT-erTi sirTule ganpirobepulia ara iuridiuli ganaTlebisadmi interesis naklebobiT, aramed ganaTlebasTan (maT Soris iuridiul ganaTlebasTan) dakavSirebuli sakanonmdeblo initiativebis simravliT. samarTlebrivi reformebis simravle da Tanxvedra SesaZlebelia maTi warumateblobis mizezic gaxdes. kanoni `umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb~ da sxva kanonebi, romlebic ganxilulia angariSis pirvel nawilSi, ar Seicavs zust instruqciebs, adgens ganxorcielebis sakmaod SezRudul vadebs da ZiriTadad SemuSavda profesor-maswavleblebis monawileobis gareSe.

yovelive es ki, aRniSnuli kanonebis Semsruleblebs eqstremalur pirobebs uqmnis, vinaidan maT ar eZlevaT reformebis ganxorcielebisTvis saWiro mimarTuleba, dro da resursebi. rogorc erTma profesorma brZana, „axali kanoni unda ganxorcieldes gonivrul vadebSi. ar var darwmunepuli, rom aseTi siCqare aucilebelia. unda gvaxsovdes, rom ganaTlebis sistema zogadad konservatiulia. reformebi auditoriebSi xorcieldeba; cvlilebebi mxolod kanonis miRebiT ver moxdeba“.

a. kanoni umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb

¹ angariSis inglisuri versia 2005 wlis ivlisSi momzadda.

iuridiuli ganaTlebis sferoSi mimdinare reformebis ganxilva axladmiRebuli kanoniT `umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb~ unda daiwyos². aRniSnuli kanoni umaRlesi ganaTlebis reformebis zogad CarCoebs, umaRlesi swavlebis struqturas³, umaRlesi ganaTlebis dawesebulebebis licenzirebisa da akreditaciis wesebs⁴ da saswavleblebSi Cabarebis proceduras adgens⁵.

angariSis am nawilSi ganxilulia umaRlesi ganaTlebis reformis ramdenime metad mniSvnelovani aspeqti, romlebic dakavSirebulia umaRlesi iuridiuli ganaTlebis reformasTan.

1. umaRlesi ganaTlebis dawesebulebis marTva

kanoni `umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb~ iTvaliswinebs umaRlesi ganaTlebis dawesebulebis marTvaSi demokratiisa da gamWvirvalobis principis danergvas da universitetis reformirebis centralur komponents warmoadgens. kanonis mixedviT universitetSi marTvis ramdenime done arsebobs: fakulteti, senati da akademiuri sabWo. fakultetis wevrebi iniSnebian, xolo dekani - arCeviTi Tanamdebobaa (garda gardamavali periodisa, romelic grZeldeba aqtis ZalaSi Sesvliidan 24 Tvis ganmavlobaSi). senatis da akademiuri sabWos wevrebi airCeva fakultetebis profesor-maswavlebelTa Semadgenlobidan maT mierve. mmarTvelobis samive doneze gaTvaliswinebulia demokratiuli marTvis sxvadasxva meqanizmi, maT Soris studentebis warmomadgenlobis aucilebloba.

2. licenzireba da akreditacia⁶

sabWouri wyobilebidan moyolebuli saganmanaTleblo dawesebulebebis licenzirebaze pasuxismgebeli yovelTvis ganaTlebis saministro iyo. 2003 wlis noemberSi, ganaTlebis saministrom SeaCera licenzirebis procesi, romelic mxolod 2005 wlis agvistoSi ganaxlda. am periodSi, ganaTlebis sistemis mesveurebi Seecadnen gaerkviaT, Tu ramdenad akmayofilebs moTxovnaTa minimums ukve arsebuli saswavleblebi.

licenziebi mudmivia da gadasinjvas ar eqvemdebareba. amitom reformatorebs sxva gzebis moZieba dasWirdaT im saswavleblebis gasauqmeblad, romlebic ver akmayofilebdnen moTxovnaTa minimums. amisaTvis, 2004 wlis Semodgomaze ganaTlebis saministrom daiwyo umaRlesi saganmanaTleblo dawesebulebebis instituciuri akreditacia⁷. saswavleblis Sefasebis mizniT, saakreditacio sabWom SeimuSava raodenobrivi maxasiaTebelebi. aseTi maxasiaTebelebi moicavs leqtorebisa da maTi akademiur xarisxebis raodenobas, saswavlo procesSi gamoyenebul farTs, biblioTekaSi TiTo studentze saxelmZRvaneloTa raodenobas da a.S.⁸ saswavlebelTa instituciuri akreditaciis Sedegad, umaRlesi saswavleblebis ricxvi 278-dan 110-de Semcirda.

² kanoni miRebuli iqna 2004 wlis 21 dekembers.

³ kanoni iTvaliswinebs sam-safexurian umaRlesi ganaTlebis sistemas, romelic Sedgeba bakalvriatis, magistraturisa da doqtoranturisagan.

⁴ kanonis IX, X, XI da XII Tavebi eZRvneba akreditaciis da licenzirebis sakiTxebs.

⁵ saxelmwifos mier akreditirebuli saswavleblebis aseve akreditirebul fakultetebze mosaxvedrad aucilebelia erTiani erovnuli gamocdebis warmatebiT Cabareba (ix. Tavi VIII).

⁶ akreditaciisa da licenzirebis moTxovnaTa nusxa mocemulia kanonSi `umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb~: Tavi IX - `umaRlesi saswavleblis licenzireba~.

⁷ saswavlebelTa instituciuri akreditaciis pirveli talRa daiwyo prezidentis # 418 brZanebulebis safuZvelze.

⁸ am kriteriumebis SemuSavebis mizniT saakreditacio sabWom Caatara saxelmwifo umaRlesi saswavleblebis sawyisi Sefaseba.

amJamad, licenzierebas da instituciur akreditacias erTi da igive funqcia gaaCnia, radgan orive gansazRvrvs kvalifikaciis moTxovnaTa minimums. amitomac, ganaTlebis ministri da ekonomikuri reformebis dargSi saxelmwifo ministri gamovidnen winadadebiT ganaTlebis sferoSi licenzierebas gauqmebis Sesaxeb. ministrTa azriT, licenzierebas unda Caenacvlos instituciuri akreditacia⁹. licenzierebasagan gansxvavebiT, unda moxdes instituciuri akreditaciis Sedegebis perioduli gadasinjva, ise, rogorc es dadgenilia umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb kanonis 70-e muxliT.

umaRles saswavlebelSi TiToeuli fakultetis programuli akreditacia unda ganxorcieldes saswavleblis instituciuri akreditaciis Semdeg. fakultetis akreditaciis procedura, zogadad, aRwerilia kanonSi `umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb~, romlis mixedviTac xdeba sajaro samarTlis iuridiuli piris - „saxelmwifo saakreditacio samsaxuris“ - Seqmna, romelmac saakreditacio saqmianoba damoukideblad unda awarmoos¹⁰. „regulirebadi saganmanaTleblo programebis akreditacia“ (Tavi XII) adgens, rom iuridiuli fakultetebisTvis damatebiT saakreditacio normebis da procedurebs SeimuSavebs saakreditacio samsaxuri da amtkicebs ganaTlebisa da mecnierebis saministro.

programuli akreditacia jer arcerT dargSi ar Catarebula. kanonSi `umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb~ zogadad aris aRwerili aseTi tipis akreditacia. ganaTlebis saministros ganxadebiT, yvela dargisTvis Camoyalibdeba Sefasebis calke jgufebi, romlebic dakompleqtdeba Sesabamisi sferos eqspertebiT, xolo profesiuli dargebisaTvis (rogoricaa samarTali da medicina), iarsebebs „damoukidebeli saagento/jgufi“, romelic mecnierebiT da praqtikosebiTac dakompleqtdeba. kanoni `umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb~ adgens rom “regulirebadi saganmanaTleblo programis akreditaciis pirobebs SeimuSavebs saganmanaTleblo dawesebulebebis saxelmwifo saakreditacio samsaxuri kanonmdeblobiT gaTvaliswinebuli profesiuli organizaciebis¹¹ monawileobiT¹². programuli akreditacia mniSvnelovan rols Seasrulebs iuridiuli ganaTlebis ganmtkicebis saqmeSi. Tu programuli Sefasebis kriteriumebSi moxdeba xarixobrivi miznebis da standartebis CarTva, maSin SesaZlebeli iqneba aramxolod iuridiuli fakultetebis Semicireba, aramed swavlebaSi programuli da meTodologiuri siaxleebis danergva.

maqsimaluri efeqturobis misaRwevad, programuli akreditacia unda emsaxurebodes Semdeg miznebs da amocanebs:

1. iuridiuli ganaTlebis Sinaarssa da xarixTan dakavSirebuli kriteriumebis SemuSavebas. saTanado farTi da studentTa da leqtorTa Sesabamisi Tanafardoba ar aris sakmarisi studentebisTvis xarixiani ganaTlebis miwodebis uzrunvelsayofad.
2. saakreditacio procesSi Sesabamisi dainteresebuli mxareebis CarTvas. naTelia, rom ganaTlebis reforma warumatebeli iqneba, Tu ar iarsebebs gareSe monitoringis organo. Tumca gasaTvaliswinebelia isic, rom reformebis warmatebiT dasasruleblad damoukidebeli saagento unda TanamSromlobdes

⁹ amis misaRwevad, saWiroa sakanonmdeblo cvlilebebis ganxorcieleba, `umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb~ kanonis CaTvliT.

¹⁰ muxlebi 63.2-3, kanoni `umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb~.

¹¹ iuridiuli ganaTlebis SemTxvevaSi, es saqarTvelos advokatTa asociacia iqneba.

¹² ix. muxli 77, kanoni `umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb~.

yvela dainteresebul mxaresTan. erT-erTi dainteresebuli mxare, romelic naklebadaa warmodgenili iuridiuli programebis SefasebaSi, ganaTlebis sferos muSakebi arian, anu: dekanebi da profesor-maswavleblebi. xarisxis gaumjobesebis mizniT, aucilebelia am sferos warmomadgenelTa monawileoba.

3. akreditaciis procesSi gamWvirvalobis uzrunvelyofas.

3. konkursi akademiuri Tanamdebobebis dasakaveblad

Kanoni `umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb~ adgens, rom akademiuri Tanamdebobebis dakaveba xdeba konkursis safuZvelze. aseTi konkursebis Catarebis wesebi da normebi, kanonis Tanaxmad, dawesebulebis wesdebiT ganisazRvreba. Tumca gasaTvaliswinebelia, rom pirveli (yvelaze masStaburi) konkursi dawesebulebis wesdebebSi Sesabamisi cvlilebebis Setanamde dasruldeba. aqve aRsaniSnavia, rom profesor-maswavleblebi darwmunebulni arian pirveli konkursis arasamarTlianobaSi; respondentebma konkursTan dakavSirebiT mravali cinikuri SeniSvna gamoTqves. Tbilisi saxelmwifo universitetis sakonkurso komisiaSi daniSnuli wevrebic aRiareben, rom warmodgena ar aqvT ra kriteriumebiT unda moxdes konkursantebis Sefaseba.

TiTqmis yvela respondentis darwmunebulia, rom msgavsi konkursebi ar Secvlis iuridiul fakultetebs arsebul mdgomareobas. zogi fiqrobs, rom konkursi Seasrulebs mxolod formaluri saxecvlilebebis rols, im Zveli profesorebis „mosacileblad“ da rezervSi gadasayvanad, romelTac ar undaT an ar ZaluZT reformireba. sxvani ki darwmunebelni arian, rom mdgomareoba konkursebis Sedegadac ar Seicvleba, vinaidan saganmanaTleblo dawesebulebebSi akademiur Tanamdebobebze isev yofil profesor-maswavleblebs daniSnaven.

4. xarisxis miniWebis sistemis reorganizacia

evropuli universitetebis saqmianobiT da boloniis umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb deklaraciis gavleniT, kanoni `umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb~ iTvaliswinebs xarisxis miniWebis sistemis restruqturizacias. reformebis Sedegad, yvela disciplinisTvis Seiqmneba bakalvriatis sami an oTxwliani (umravles SemTxvevaSi oTxwlian programis irCeven), magistraturis - orwliani da doqtoranturis, minimum, samwliani programa¹³. miuxedavad imisa, rom yvela xarisxisTvis miTiTebulia zogadi mizani, kanoni ar gansazRvra, rogor unda moxdes arsebuli xuTwliani programebidan (romelic amJamad gaTanabrda magistris xarisxTan) axal (oTxv plus ori) programebze gadasvla.

msgavsi bundovaneba yvela sferoSi arsebobs, iuridiuli ganaTlebis CaTvliT. Tu Seiqmneba calke kanoni iuridiuli ganaTlebis Sesaxeb, maSin, vadebisa da Sinaarsis sakiTxebic, SesaZlebelia, am kanoniT mogvardes. metic, maSin rodesac gaurkvevelia Tu ra xarisxis mqone pirs (bakalavrs Tu magistrs) SeiZleba mieces iuristis licenzia (ix. nawili Ig), gaugebaria rodis da ra moculobiT unda iqnas Setanili praqtikuli gamocdileba (unar-Cvevebi) bakalvriatis da magistraturis programebSi.

5. saswavlo programis momzadeba

`umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb~ kanonis Sesabamisad, fakultetis sabWo, dekanis winadadebis safuZvelze, valdebulia moamzados saswavlo programebi swavlebis im safexurebisTvis

¹³ agreTve arsebobs, certificirebuli specialistis programa (erTiani, 3-5-wliani an 5-6-wliani samedicino ganaTlebis SemTxvevaSi), romlis mizania profesiisTvis momzadeba. ix. muxli 47.1, kanoni `umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb~.

(xarisxebisTvis), romelsac sTavazobs fakulteti. mas Semdeg rac saswavlo programis miiRebs fakultetis sabWo, igi dasamtkiceblad waredgineba saswavleblis akademiur sabWos. aRsanisnavia, rom kanonis mixedviT, mxolod „profesorebs“ aqvT ufleba gaxdnen akademiuri sabWos wevrebis da mxolod doqtoris xarisxis mqone pirebs SeuZliaT Seasrulon fakultetis warmomadgenlis funqcia xarisxis uzrunvelyofis samsaxurSi¹⁴.

programis SemuSavebis aseTma midgomam saeWvoa, sasurveli Sedegi gamoiRos iuridiuli ganaTlebis sferoSi. kanonSi moyvanili gansazRvrebis mixedviT, profesors unda gaaCndes doqtoris xarisxi da pedagogiuri praqtikis, minimum, eqvswliani gamocdileba. es niSnavs, rom programis damamtkicebeli pirebis umravlesoba e.w. Zveli, sabWouri skolis profesuris warmomadgenlebi iqnebian. amavdroulad, is pirebi, romelTa codna ar Semoifargleba mxolod TeoriiT da praqtikuli gamocdileba gaaCniaT, axali programebis momzadebaSi aqtiur monawileobas ver miiReben. saeWvoa, iuriduli ganaTlebis sistemis modernizacia fakultetebis yvelaze konservatiuli wevrebis mier ganxorcieldes.

6. erovnuli gamocdebi

`umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb~ kanonis Tanaxmad, saxelmwifos mier Catardeba erTiani erovnuli gamocdebi. gamocdis Cabarebis saSualeba saSualo skolis yvela kursdamTavrebuls eZleva. gamocdebis Sedegebis safuZvelze, institutisa da fakultetis arCevanis mixedviT, ganisazRvreba vis da sad miecema umaRlesi ganaTlebis miRebis ufleba. gamocdis SedegebiT agreTve ganisazRvreba, vis miecema saxelmwifo stipendia. droTa ganmavlobaSi naTeli gaxdeba gamocdebis aseTi sistemis mniSvneloba, Tu is korufciis wyarod ar iqceva. saxelmwifo organoebis mTavar amocanas SerCevis procesis miukerZoeblobis SenarCuneba da universitetebSi studentTa ricxvis gakontrolba unda warmoadgendes.

ganaTlebis saministros mier Catarebuli instituciuri akreditaciis Sedegad ganisazRvra TiToeul umaRles saganmanaTleblo dawesebulebaSi pirvelkurselTa maqsimaluri raodenoba. miuxedavad imisa, rom Semsvlel studentTa raodenoba dadgenili iqna yvela akreditirebuli universitetisTvis, ar arsebobs studentebis gadanawilebis sistema universitetis sxvadasxva fakultetebis Soris. warsulSi, universitetebi studentebis anawilebdnen fakultetebze, sadac swavlebis gadasaxadi yvelaze maRali iyo. Sedegad, iuriduli fakultetebis studentTa raodenobam sagrZnoblad moimata, ramac uaryofiTad imoqmeda iuridiuli ganaTlebis xarisxze.

b. kanonproeqti iuridiuli ganaTlebis Sesaxeb

wina xelisuflebis dros, parlamentis ramdenime wevri Seecada iuridiuli ganaTlebis Sesaxeb kanonproeqtis parlamentSi inicirebas. amJamad, mimdinareobs msjeloba msgavsi kanonis miRebis kidev erT mcdelobaze. ZiriTadi azri is aris, rom kanoni `umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb~ aris Zalian zogadi da aqedan gamomdinare ver akmayofilebs profesiul iuridiuli momzadebis moTxovnebs.

iuridiul ganaTlebaSi arsebobs specifikuri sakiTxebi, romelTa gadawyveta SesaZlebelia am tipis kanoniT. sxva sakiTxebTan erTad, kanonma unda gansazRvros kerZod romeli xarisxi - bakalavris Tu magistris, iqneba aucilebeli iuristis licenciis misaRebad (ix. nawili Ig). agreTve, kanonma unda daakonkretos vin an romeli saagento gauwevs zedamxedvelobas kanonis Sesrulebas da iuridiuli ganaTlebis momavals. aseTi kanonis miRebis SemTxvevaSi, aucilebeli iqneba misi detalurad garCeva, raTa ganisazRvros am ukanasknelis urTierToba sxva normatiul

¹⁴ `umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb~ kanonis Sesabamisad, xarisxis uzrunvelyofis samsaxuri mowodebulia xeli Seuwyos ganaTlebis xarisxis gazrdas.

aqtebTan, rogoricaa kanoni `umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb~, kanoni `advokatTa Sesaxeb~ da kanonebi licenzirebisa da akreditaciis Sesaxeb.

am da sxva sakiTxTa daregulirebamde, iuridiuli ganaTlebis saswavlo programis reorganizebisa da reformirebis procesi Seferxdeba. zemoxsenebuli sakiTxebis garkvevis Semdeg iuridiuli fakultetebi ukeT da droulad gadawyveten, ra da rodas aswavlon Taviant studenteb.

g. kanonmdebloba profesiuli kvalifikaciis Sesaxeb

arsebuli kanonmdeblobiT iuriduli saqmianobis gaxorcielebistvis, pirs unda gaaCndes iuristis diplomi. saqarTvelos kanoni `advokatTa Sesaxeb~ gansazRvra, rom licenciis kandidats unda gaaCndes umaRlesi iuridiuli ganaTleba, Cabarebuli unda hqondes advokatTa an mosamarTleTa sakvalifikacio gamocda da gaaCndes muSaobis erTi wlis gamocdileba. kanoni `saerTo sasamarTleobis Sesaxeb~ moiTxovs, mosamarTleobis kandidats gaaCndes umaRlesi iuridiuli ganaTleba, iuristad muSaobis 5 wlis gamocdileba, Cabarebuli hqondes mosamarTleTa sakvalifikacio gamocda da unda iyos 30 wlis mainc. xarisxebis miniWebis sistemis reorganizaciasTan erTad, kanonebSi unda Sevides Sesabamisi cvlileba da konkretulad unda iqnas miTitebuli ra ganaTleba da gamocdileba unda gaaCndes iuristis licenciis kandidats. aRsaniSnavia, rom gamokiTxulTa nawili amgvari cvlilebebis aucileblobas ver xedavs, radgan maTi azriT arsebuli kanonebi srulad pasuxobs zemoaRniSnul kiTxvas.

saqarTvelos parlamentis 2005 wlis saSemodgomo sesiis ganmavlobaSi igegmeba `iusticiis umaRlesi skolis Sesaxeb~ kanonis miReba, romlis mixedviTac, momavali da ukve daniSnuli mosamarTleebisa da prokurorebisaTvis saswavlo programebs SeimuSavebs iusticiis umaRlesi skola. am SemTxvevaSi, aucilebelia dazustdes ra ganaTlebaa saWiro iusticiis umaRles skolaSi SemsvlelTaTvis. agreTve, gasacemia pasuxi kiTxvaze, mieniWeba Tu ara iusticiis umaRlesi skolis kursdamTavrebuls magistris xarisxi.

momavlistvis, gadasawyvetia kidev erTi sakiTx - iuristTa erTiani gamocda. erTiani gamocda niSnavs gamocdas, romelic unda Caabaras iuridiuli saqmianobis ganxorcielebist yvela msurvelma, miuxedavad imisa, surs mas saqmianoba advokatad, mosamarTled, prokurorad, iuriskonsultad da a.S.¹⁵. erTiani gamocda saSualebas izleva yvela kategoriis iuristma gamoavlinos iurisprudenciis Rma codna; amavdroulad, is uzrunvelyofs profesiis Tavisufal arCevans. erTiani gamocda iuridiuli ganaTlebis mesveurT daexmareba gaerkvnen, ra saxis codnas iTxovs saxelmwifo iuristebisgan da studentTa ukeT momzadebis mizniT, saswavlo programis nawili am moTxovnebs Seusabamon.

II. saqarTvelos iuridiuli ganaTlebis reformis ZiriTadi problemebi da sirTulebi

profesor-maswavleblebi da swavlebis meTodebi

gamokiTxulTa absoluturi umravlesoba darwmunebulia, rom samarTlis leqtorebi da maTi swavlebis meTodika erTerT umTavres problemas warmoadgens. jer kidev, swavlebis ZiriTad meTodad leqcia rCeba. saTanado yuradReba ar eTmoba praqtikuli da analitikuri unar-Cvevebis ganvitarebas. studenteb ar moeTxovebat sxvadasxva sakiTxebis gaazreba da maTi sakuTari sityvebiT ganmarteba an praqtikul situaciebTan dakavSireba; piriqit, leqcia, rogorc wesi masalis ubralo damaxsovrebis gulisxmobs. xSir SemTxvevaSi, leqciebi studentTa Zalian

¹⁵ amerikis SeerTebul StatebSi yvela sferos iuristisaTvis erTiani gamocda tardeba.

did raodenobas erTdroulad utardebaT (magaliTad, Tbilisis saxelmwifo universitetSi auditoriis sidide 400 studentsac aRwevs). amitom praqtikulad SeuZlebelia masalis sxvagvarad (garda leqciis formatisa) gadacema. samarTlis ZiriTad leqciebTan dakavSirebuli seminarebi studentebis leqciaze miwodebuli masalis safuZvelze diskusiebis gamarTvis saSualebas unda aZlevdnen, Tumca, studentTa TqmiT, msgavsi ram ar xdeba.

problemaa isic, rom leqtorebs sakuTari Tavi pirvel rigSi, mecnierebad da mxolod Semdeg, iuridiuli profesiis warmomadgenlebad miaCniaT. profesorebi Tvlian, rom maTi ZiriTadi amocana samarTlis Teoriisa da ZiriTadi principebis swavlebaSi mdgomareobs da darwmunebulni arian, rom studentebi universitetis Semdeg, muSaobis dros iswavlian Teoriuli codnis gamoyenebas. aseTi midgoma rasakvirvelia, aisaxeba iuridiuli fakultetis saswavlo programaze, radgan profesor-maswavleblebs ara aqvT gaTavisebuli Tu ra Teoriuli da praqtikuli codna sWirdebaT iuridiuli profesiis warmomadgenlebs. Cven ukve aRvniSneT, rom praqtikosi profesor-maswavleblebis saswavlo programis momzadebis procesSi CarTva xels Seuwyobda am problemis aRmofxvras (ix. nawili Ia.5).

swavlebis meTodologia, an swavlebis meTodologiis erTferovneba, iuridiuli ganaTlebis kidev erT problemas warmoadgens. gamokiTxuli profesor-maswavleblebi da iuristebi aRniSnaven, rom aucilebelia studentebisaTvis analizisa da kanonebis praqtikuli gamoyenebis swavleba, da ara samarTlebrivi Tu socialuri problemis Temaze dasmul SekiTxvebze swori pasuxis gacema. Tumca, imisaTvis rom SesaZlebeli iyos studentebisaTvis sxvadasxva unar-Cvevebis swavleba, saWiroa maTi miwodebis formebeze treningebi Cautardes profesor-maswavleblebs. samarTlis qarTvel profesorTa umravlesobam ganaTleba yofili sabWoTa kavSiris dros miiRo; amitom aravisTvis ar unda iyos gasakviri, rom isini jer kidev swavlebis Zvel meTodebs iyeneben. amerikis SeerTebul StatebSi samarTlis profesorebi met wilad ar Seiswavlian swavlebis meTodikas, Tumca isini studentobis periodSi iTviseben alternatiul, interaqtiul swavlebis stils. ramdenadac qarTvel profesor-maswavleblebs studentobisas, amgvari SesaZlebleba ar miecaT, maT ver gaiTavises swavlebis alternatiuli meTodebis (sokratiseuli miTiTeba, simulaciebi, magaliTebis Seswavla, weriTis davalebebi, jgufuri muSaoba da a.S.) Rirebuleba. dResac, zepiri testireba Cveulebrivi movlenaa da werilobiTi testireba gamonaklis SemTxvevebSi gamoiyeneba.

kolegialoba prioritetad ar aris miCneuli. miuxedavad imisa, rom zogierTi leqtori cdilobs swavlebaSi alternatiuli meTodebis da praqtikuli elementebis gamoyenebas, kolegebTan aseTi gamocdilebis gaziareba praqtikulad ar xdeba. cxadia, msgavsi mdgomareoba xels ver Seuwyobs swavlebaSi axali meTodebis danergvas da saswavlo programaSi arsebuli problemebis, dublirebis, Tu naklovanebebis gamovlenas an masSi axali, praqtikuli elementebis Setanas. samwuxarod, arakolegialobis gamo, isev iuridiuli ganaTleba zaraldeba.

samarTlis profesor-maswavlebelTa dabali anazRaureba kidev erT problemas qmnis. qarTvel leqtorTa datvirTva ZiriTadad semestrSi ori saleqcio kursiT Semoifargleba. igive suraTia amerikis samarTlis skolebSi. qarTveli profesorebi erT saswavlo dawesebulebaSi rom aswavidnen, maSin maT kursis saTanadod mosamzadeblad da masSi swavlebis alternatiuli meTodologiisa da axali Sinaarsobrivi masalis Sesatanad sakmarisi dro eqnebodaT. samwuxarod, leqtorTa umravlesobas 350-lariani¹⁶ xelfasis gamo Semosavlis damatebiTi wyaros Zieba uwevs. amitomac, profesorebi ver axerxeben leqciebis saTanadod momzadebas. Tumca aRsaniSnavia isic, rom swavlebis Zveli meTodikis SenarCuneba da Zveli konspeqtebiT sargebloba leqtorebs cxovrebas uadvilebs.

¹⁶ es ganakveTi axladdamtkebulia, da imis maqsimumia, rasac yvelaze damsaxurebul profesorebs uxdiან; es rigiTis policielis xelfasis 25%-s Seadgens.

zemoTqmulis gaTvaliswinebiT, gasakviri ar unda iyos iuridiuli fakultetis studentebisagan imis mosmena, rom isini TavS motyuebulad grZnoben. leqtorebs TiTqmis arasodes ar SeuZliaT studentebTan leqciebis Semdeg Sexvedra. es aramarto mraVal saswavlebelSi muSaobis gamo xdeba, aramed imis gamoc, rom qarTul universitetebSi ar arsebobs studentebTan urTierTobis tradicia. naxevar ganakveTze momuSave leqtorebic, romelTac sxva samsaxuric gaaCniaT, bunebrivia ver axerxeben studentebTan Sexvedras da maTTan urTierTobas. rac imas niSnavs, rom iuridiul fakultetebze ar arsebobs erTiani ojaxis, sazogadoebis SegrZneba. aRsaniSnavia, rom iuridiuli fakultetebis profesor-maswavleblebi ar iTavseben mentoris funqcias; anu isini iSviaTad exmarebian studentebS universitetis auditoriidan profesiul garemoSi gadasvlaSi¹⁷.

Tanamedrove samarTlebrivi literaturis da swavlebis alternatiuli meTodebis damxmare masalebis nakleboba

saqarTveloSi 1990 wlidan reJimis samjer Secvlam gamoiwvia is, rom saqarTvelos samarTlebrivi sistema mudmivi reformis mdgomareobaSia. reformis talRebis Semcireba albaT uaxloes momavalSic ar moxdeba. aseTi cvalebadi mdgomareobis gamo iuridiuli ganaTlebis sistemis problema SemdegSi mdgomareobs: 1. TiTqmis ar arsebobs qarTuli kanonmdeblobis safuZvelze momzadebuli masalebi da damxmare literatura; 2. kanonebSi swrafi cvlilebebis gamo Zneldeba naTeli, ganaxlebuli saswavlo programis SemuSaveba.

cvlilebebi imdenad uwyvetia, rom qveynis kanonmdebloba, rogoricaa sixxlis samarTlis kodeqsi, sixxlis samarTlis saproceso kodeqsi, administraciuli kodeqsi da a.S. gamoqveynebulia mxolod qronologiurad, rac xelmisawvdomobasa da Sesabamisobaze zegavlenas axdens¹⁸. komentarebi samarTlis sxvadasxva Temaze praqtikulad ar arsebobs, ara mxolod im mizeziT, rom maTze aravin ar muSaobs, aramed imitomac, rom mkvlevarTaTvis xSirad gaurkvevelia axali kanonebis politika an daniSnuleba. aseTi wignebis gamoqveyneba an saxelmwifo SekveTiT, an avtoris xarjze xdeba. komentarebi, rogorc wesi, ar ganixileba saredaqcio komisiis mier, rac imas niSnavs, rom maTi xarixi arc ise maRalia. saTanado xarixis komentaris arseboba, Tavis mxriv, ar niSnavs, rom aseTi wignebi xelmisawvdomia iuridiuli fakultetebis biblioTekaSi.

damatebiTi masalebis qarTul enaze mopoveba rTulia. zogi masala arsebobs, Tumca is xSir SemTxvevaSi evropuli an amerikuli wyaroebidanaa da Sesabamisad, ar arsebobs qarTuli gamocema. Tu studentma ar icis inglisuri, germanuli, franguli, rusuli an sxva enebi, amgvარი masalebis arseboba misTvis praqtikulad aranairi sargeblobis motana ar SeuZlia. masalebis Targmani am problemas metwilad moxsnida, Tumca dResdReobiT finansuri resursebis naklebobis gamo, ucxouri literaturis Zalian mcire nawili iTargmneba.

¹⁷ studentebis mosazrebebTan dakavSirebiT unda gvaxsovdes, maT ar SeuZliaT damoukideblobis Semdgomi progresis Sefaseba, ramdenadac ar ician ra xdeboda universitetebSi maT studentobamde. damoukideblobamde, Semdeg da axla ganaTlebamiRebul praqtikos iuristebTan saubarSi mJRavndeba, rom TbilisSi mainc, swavlebis meTodologiaSi arsebobs winsvla. es ar niSnavs, rom progresi sakmarisia, magram igi Seesabameba zogirTi profesor-maswavleblis mosazrebas, rom am mxriv cvlilebebis ganxorcieleba ukve daiwyo.

¹⁸ kanoniT savaldebuloa, yvela axladmiRebuli kanonis gamoqveyneba. iusticiis saministrosTan arsebobs gamocemloba, romlis ZiriTadi fuqciaa kanonebis gamoqveyneba `sakanonmdeblo macneSi“. am perioduli gamocemis garda, ar xdeba kanonebis sxvagvarad gaerTianeba. „sakanonmdeblo macneSi“ qronologiurad warmodgena xorcieldeba sazogadoebisTvis indeqsis miwodebis gareSe. samwuxarod, gamoqveynebuli masalebi studentTaTvis xelmisawvdomi ar aris. studentTa, iseve rogorc, profesorTa umravlesobas, ar gaaCnia „sakanonmdeblo macnes“ an kompiuteruli programa „kodeqsis“ gamoweris saSualeba. zemoxsenebuli masalebi iuridiuli fakultetebis biblioTekebSic ar moipoveba.

umaRlesi iuridiuli ganaTlebis mesveurebma yovelgvari brZolis gareSe dauSves biblioTekebis uimedod daZveleba. iuridiul biblioTekebsi gamefebul ganukiTxaobas mudmivi sakanonmdeblo reformiT xsnidnen; aranair mcdelobas adgili ar hqonda axali literaturiT momaragebuliyo wignTsacavebi. axalgazrda iuristTa axal Taobasa da iuridiuli fakultetis studentebis praqtikulad ar gaaCniaT warmodgena Tu raoden didi mniSvneloba aqvs biblioTekas ganaTlebisa da profesiuli iuridiuli saqmianobisaTvis. maTi azriT, warmatebuli iuridiuli saqmianobisTvis sakmarisia kanonis yuradRebiT wakiTxva - damatebiTi masalebis gacnobisa da gamoyenebis gareSe. masalebis deficitis da daZvelebuli biblioTekebis gamo, iuridiuli fakultetis mesveurebi profesor-maswavleblebisagan veRar iTxoven samecniero naSromebis gamoqveynebas. ufro metic, amave mizeziT iuridiul fakultetebze miRebulia leqtorebis mier sakuTari, moZvelebuli gamocemebis studentebisaTvis miyidva.

materialur-teqnikiuri bazis ararseboba

gamokiTxuli reqtorebi, dekanebi da profesorebi idealuri iuridiuli ganaTlebis sistemis SeqmnisaTvis erT-erT mniSvnelovan dabrkolebad fizikuri da teqnologiuri resursebis naklebobas asaxeleben. SesaZlebelia, rom resursebis simcire, romelic TavisTavad didi problemebis winaSe ayenebs ganaTlebis muSakebs, gansakuTrebulad mwvaved aRiqmeba dRes, roca universitetebSi saTanado materialur-teqnikiuri bazis arseboba instituciuri akreditaciis erT-erTi winapirobaa.

miuxedavad imisa, rom xSirad resursebis naklebobas an ararsebobas finansebis uqonlobas ukavSireben, zogierTi respondentebi Tvlis, rom saganmanaTleblo dawesebulebebs SeuZliaT materialur-teqnikiuri bazis gaumjobeseba, vinaidan, maTi azriT, iuridiuli fakultetis studentebis mier gadaxdili Tanxebi sakmarisi unda iyos amgvare problemebis aRmosafxvrelad. radgan ar arsebobs sazogadoebis winaSe angariSvaldebulebis moTxovna, gamokiTxulTagan zogs miaCnia, rom umaRlesi ganaTlebis dawesebulebebs korufciis gamo ar gaaCniaT Tanamedrove teqnologiebi. aseve arsebobs mosazreba, rom fuladi resursebi an ar aris sakmarisi an arasworadaa ganawilebuli, radgan saganmanaTleblo dawesebulebebis mmarTvel pirebs ar gauvliat finansuri da menejmentis treningi¹⁹. amave dros gaurkvevelia, Tu rogor xdeba swavlisTvis gadaxdili Tanxis gadanawileba iuridiul fakultetsa da universitetis centralur administracias Soris.

universitetis Senobebis gare fasadi STambeWdavi, Tumca SedarebiT movlelia, magram maTi interieris daTvaliereba cxadyofs, rom universitetebis biujetis didi nawili Senobebis movlapatronobisTvis ar ixarjeba (am mxriv sasiamovno gamonaklisia baTumis saxelmwifo universiteti). biblioTekebi sruliad gamousadegaria, xolo auditoriebSi arsebuli situacia - uzarmazari da iatakze daWedebuli merxebi, gabzaruli dafebi, Camtvreuli minebi, dazianebuli kedlebi, SeuZlebelis xdis swavlebis mravali meTodis gamoyenebas. garda amisa, auditoriebSi ar aris swavlebisTvis gamosadegi teqnikiuri aRWurviloba, xSirad ar aris gaTboba, ventilacia. iuridiul fakultetebze arc leqtorebisTvis da arc studentebisTvis ar aris elementaruli kompiuteruli teqnika da interneti. agreTve ar aris proeqtorebi, video aparatura, aslis gadamRebi danadgarebi, rac pedagogs interaqtiuli swavlebis meTodebis gamoyenebis saSualebas miscmda. rasakvirvelia, SesaZlebelia rom adgili aqvs saxsrebis aramiznobrivad gamoyenebas, magram Senobebis mdgomareoba, teqnologiuri resursebis ararseboba da profesor-maswavlelTa dabali anazRaureba sistemaSi mniSvnelovan investiciis saWiroebaze miuTiTebis. investiciebis gareSe gaZneldeba saqarTvelos iuridiuli ganaTlebis saerTaSoriso standartebTan miaxloeba.

¹⁹ kvlevis ganmavlobaSi gamokiTxuli dekanebis TanaSemweebi da administratorebi yofili leqtorebi arian, romelTac ar uswavliat resursebis gamoyenebisa da biujetis Sedgenis meTodika.

studentebi iuridiuli saqmianobisTvis mzad ar arian

gamokiTxulTa umravlesobam (maT Soris, studentebmac) aRniSna, rom iuridiul fakultetebze Zalian bevri studenti `swavlobs~ samarTals. es imis Sedegia, rom misaRebi gamocdebis meSveobiT ver xdeboda iseTi studentebis SerCeva, romlebic SeZlebdnen rTuli saswavlo programis aTvisebas. miuxedavad imisa, rom erTiani erovnuli gamocda xels Seuwyobs arsebuli mdgomareobis gamosworebas, umaRlesi ganaTlebis dawesebulebebSi studentTa saerTo raodenobis Semicireba ar niSnavs iuridiul fakultetebze swavlis msurveITa Semicirebas, Tu, ra Tqma unda, TiToeuli universitetis administracia ar miiRebs Sesabamis gadawyvetilebas.

TiTqmis yvela respondentma weris kulturis naklebobaze gaamaxvila yuradReba, rodesac saubari studentebisaTvis praqtikuli unar-Cvevebis swavlebis saWiroebas Seexo. es problema gamokiTxulTa udidesma nawilma saSualo skolebSi miRebul ganaTlebas daukavSira da isic aRniSna, rom saSualo ganaTlebis done gansxvavebulia qveynis sxvadasxva regionSi. aRsanisnavia isic, rom saSualo skolebSi ZiriTadi aqcenti gadatanilia qarTuli enis gramatikisa da literaturis swavlebase da TiTqmis araviTari yuradReba ar eTmoba kvlevebis weris kulturis. metic, mravali leqtori darwmunebulia, rom saSualo skolebi moswavleebis samarTlebrivi da saxelmwifo struqturabis Sesaxeb Zalian mcire codnas aZleven.

faqtia, rom iuridiuli fakultetebis swavlebis programaSi sakmarisi yuradReba ar eTmoba praqtikuli unar-Cvevebis Seswavlas, rac esoden saWiroa iuristisTvis. miuxedavad imisa, rom studentebSi aSkarad dabalia weris kultura, iuridiuli fakultetebi am problemis mogvarebas aranairi xerxiT ar cdiloben. es SesaZlebelia pirdapiri meTodebiT, rogoricaa iuridiuli weris kursebi, aseve arapirdapiri meTodebiT, rogoricaa referatebis an sxvagvari kvlevebis moTxovna. kidev erTxel unda aRiniSnos, rom studentebis mentorobaze ar ixarjeba aranairi dro da Zalisxmeva. misabaZ praqtikos iuristebTan iuridiuli fakultetis studentebis naklebi Sexeba aqvT da iuridiuli praqtikisaTvis aucilebel unar-Cvevebs ki isini universitetSi yofnis dros ver iTviseben.

albaT, iuridiuli ganaTlebis mesveurTa udidesi Secdoma saswavlo procesis mimarT naklebi simkacris gamocena. iuridiuli fakultetebidan TiTqmis aravin iricxeba. gamokiTxulTa azriT, aseTi „argaricxvis“ politikas fakultetebi studentTa mier gadaxdili swavlis safasuris SenarCunebis mizniT atareben, rac iwvevs im pedagogTa demoralizacias, romelTac swavlebis maRali standartebis danergva surT da aZnelebs studentebis ganaTlebis namdvili donis Sefasebas. sabolo jamSi, es xels uwyobs iuristebis codnisa da momzadebis doneze negatiuri sazogadoebrivi azris Camoyalibebas.

III. rekomendaciebi

qvemoT CamoTvili rekomendaciebi ABA/CEELI-is da sxva im teqniki daxmarebis programebisTvis aris gansazRvruli, romlebic iuridiuli ganaTlebis reformaze muSaoben. isini Seexeba iuridiuli fakultetebis akreditacias, saswavlo programis SemuSavebas da ganxorcielebas, saswavlo literaturis momzadebas da gamoqveynebas, profesor-maswavlebelTa trenings, maT Soris swavlebis alternatiuli meTodebis gamoyenebaSi. Aam angariSis SemTxvevaSi, daxmarebas uzrunvelyofs amerikis iuristTa asociacia/centraluri evropisa da evraziis samarTlebrivi iniciativa (ABA/CEELI) erTi an meti specialistis meSveobiT, romelic saqarTveloSi garkveul periods gaatarebs. zogierTi iniciativa, ramdenime iuridiuli fakultetis monawileobiT, piloturi proeqtis formiT ganxorcieldeba, raTa mokle droSi SesaZlebeli gaxdes gansxvavebuli mosazrebebis gamovlena da imis gansazRvra, Tu ra aris yvelaze misaRebi saqarTvelos iuridiuli ganaTlebis sferosTvis. zemoxsenebuli initiativebis srulyofisTvis, SesaZlebelia saswavlo mivlinebebis mowyoba amerikis SeerTebul StatebSi an sxva qveynebSi.

a. iuriduli fakultetebis programuli akreditacia

saqarTvelos kanonmdებloba programuli akreditaciis, anu saganmanaTleblo dawesebulebebis calkeuli fakultetebis Sefasebis, Sesaxeb adgens, rom iuridiuli fakultetebis Sefasebis procesi unda warmarTos damoukidebelma samsaxurma, romelic:

- gansazRvavs programuli akreditaciis mizansa da politikas;
- SeimuSavebs standartebs (kriteriumeb), romelTa mixedviTac moxdeba iuridiuli ganaTlebis Sefaseba;
- miiRebs gadawyvetilebas saakreditacio vizitis procesisa da Sefasebis Sesaxeb;
- gansazRvavs akreditaciis Semdgom programebs, romelic daexmareba iuridiuli fakultetis mesveurebs ganaTlebis ufro maRali xarisxis miRwevaSi.

amerikis SeerTebul StatebSi iuridiuli fakultetebis (e.w. samarTlis skolebis) akreditaciis erTaderTi organo amerikis iuristTa asociaciaa, romelic ukve 120 welis ganmavlobaSi muSaobs akreditaciis kriteriumebsa da procedurebze. aqedan gamomdinare, ABA/CEELI da mis mier mowveuli iuridiuli ganaTlebis specialisti:

1. daexmareba ganaTlebis saminstrosa da sxva Sesabamis dawesebulebebs akreditaciis kriteriumebisa da procedurebis SemuSavebaSi da damoukidebeli samsaxuris Semadgenlobis gansazRvraSi;
2. Caatarebs treningebi da imuSaos damoukidebeli samsaxuris wevrebTan iuridiuli fakultetebis akreditaciis procedurebis sakiTxze. akreditaciis procesze dakvirvebis mizniT, SesaZloa aSS-Si saswavlo vizitis organizebac;
3. sawyis etapze damoukidebeli saagentos wevrebTan erTad daeswreba saakreditacio vizitebs.

b. saswavlo programis SemuSaveba, ganxorcieleba da monitoringi

uaxloes momavalSi, iuridiuli fakultetebi swavlebis axal sistemaze gadavlen, romelic gaTvaliswinebulia boloniis deklaraciiT da Sesabamisad, gulisxmobs bakalavris, magistrisa da doqtoris xarisxebis miniWebas. Aucilebelia, ganaTlebis reformis axali moTxovnebis mixedviT saswavlo programis srulad Secvla. garkveulwilad, es moTxovnebi ukve dadgenilia kanoniT `umaRlesi ganaTlebis Sesaxeb~, magram ufro daxvewilad albaT `iuridiuli ganaTlebis Sesaxeb~ kanonSi Camoyalibdeba.

saswavlo programa unda pasuxobdes iuridiuli profesiis Teoriuli codnis da praqtikuli unar-Cvevebis moTxovnebs da exmarebodes iuridiul fakultetebz momavali programuli akreditaciis procesSi maRali Sefasebebis miRwevaSi. `kompetenciebze dafuZnebuli saswavlo programa~ iTvaliswinebs aucilebeli Teoriuli codnis miwodebas studentebisTvis da im praqtikuli unar-Cvevebis swavlebasa rac maT profesiuli saqmianobis kompetenturad warmarTvaSi daexmareba. iuridiuli swavlebisadmi amgvvari midgoma saSualebas iZleva gadaisinjos iuristisTvis saWiro unar-Cvevebis nusxa, ganisazRvros is sakiTxebi, romlebic ukeT unda Seiswavlon iuridiuli fakultetebis kursdamTavrebulebma.

saswavlo programis SemuSaveba unda warmoadgendes e.w. inkluziur process, anu, masSi unda monawileobdnen isini, vinc administrirebas uweven mas da isinic, vinc pasuxismgebelni arian programis Sesrulebaze. es gulisxmobz saswavlo programaze jgufur muSaobas. programis SemmuSavebeli jgufi unda Sedgebodes iuridiuli fakultetis administraciis wevrebisa (sasurvelia dekani da dekanis moadgile Tavidanve CaerTon akademiuri komponentebis gansazRvraSi) da fakultetis yvela mniSvnelovani kaTedris ramdenime profesor-maswavleblisagan. am ukanasknelTa ricxvSi unda Sediodnen, ara mxolod samarTlis Teoretikosebi (mecnierebi), aramed praqtikosi iuristebi.

saswavlo programis SemuSavebis piloturi proeqti

sawyis etapze, saswavlo programis SemuSavebis proeqti unda ganxorcieldes ramdenime fakultetze, romlebic aqtiurad CaerTvebian saswavlo programis reformirebis procesSi da Seasruleben eqsperimentuli laboratoris funqcias. piloturi proeqtis or an sam fakultetze ganxorcieleba uzrunvelyofs gansxvavebuli mosazrebebis da meTodebis gamovlenas, raTa SemdgomSi SesaZlebeli gaxdes maTi gaanalizeba. Logistikuri problemebis Tavidan acilebis mizniT, pilotur proeqtSi monawile iuridiuli fakultetebi TbilisSi unda mdebareobdnen. maT Soris, piloturi proeqtis erT-erTi monawile Tbilisis saxelmwifo universitetis iuridiuli fakulteti unda iyos, ramdenadac igi wamyvan fakultetadaa miCneuli. aseve sasurvelia, proeqtSi monawileoba kerZo umaRlesi saswavleblebis iuridiulma fakultetebmac miiRon.

pilotur proeqtSi monawile fakultetebz saswavlo programis momzadebis procesSi daexmareba ABA/CEELI-is iuridiuli ganaTlebis specialisti, romelic `kompetenciebze dafuZnebul saswavlo programaz da misi Seqmnis meTodikas kargad icnobs. iuridiuli fakultetis specialisti SeZlebs:

- gansazRvros, Tu ra moTxovnebs unda upasuxos saswavlo programam swavlebis yvela safexurze;
- warmoadginos zemoxsenebuli moTxovnebis Sesabamisi saswavlo programebis SemuSavebis sxvadasxva xerxebi;
- gansazRvros SemuSavebuli saswavlo programis ganxorcielebis mosalodneli barierebi;
- zemoxsenebuli barierebis gaTvaliswinebiT SeimuSavos axali saswavlo gegma;
- SeimuSaos ganxorcielebis (mravalsafexuriani) gegma;
- problemebis gamovlenis mizniT, moaxdinobis ganxorcielebuli cvlilebis Sefaseba da monitoringi;
- gamovlenili problemis armosafxvrelad programaSi Seitanos saWiro cvlilebebi.

piloturi proeqtis mixedviT, saswavlo programis SemuSavebis kalendaruli cxrili daaxloebiT aseTi iqneba:

1. saswavlo programis SemuSavebis teqnikeze iuridiuli ganaTlebis specialisti Caatarebs erTkvirian treningebz yvela fakultetze;

2. momdevno 2-3 kviris ganmavlobaSi TiToeuli fakulteti SeimuSavebs saswavlo programis;
3. Tavdapirveli programis SemuSavebis Semdeg iuridiuli ganaTlebis specialisti erTi kviris ganmavlobaSi imuSavebs TiToeul fakultetTan, raTa erToblivad ganxilom programa, gamoavlinon misi ganxorcielebis xelSemSleli pirobebi da Seitanon Sesabamisi cvlilebebi;
4. Semdgomi semestris ganmavlobaSi fakultetebze inergeba axali saswavlo programebi. iuridiuli ganaTlebis specialisti da ABA/CEELI-is TanamSromlebi uwyvet monitorings ganxorcieleben;
5. iuridiuli ganaTlebis specialisti Seafasebs axal programebs da moawyobs simpoziums, Sedegebis da miRebuli gamocdilebis sxva fakultetebTan gaziarebis mizniT.

g. profesor-maswavlebelTa saswavlo centri/programa

yvela gamokiTxulma aRniSna, rom saWiroa leqtorTa kvalifikaciis donis amaRleba da swavlebis meTodologiis gaumjobeseba. maT miaCniaT, rom es iuridiuli ganaTlebis reformis sam yvelaze aucilebel aspeqtTagan erT-erTi umTavresia. yvelam sxvadasxva mosazreba gamoTqva „idealuri“ leqtoris Sesaxeb, Tumca yvela SeTanxmda, rom kargi leqtorebi unda ecnobodnen siaxlebs TavianTi specializaciis sferoSi, surdeT da cdilobdnen codnis saTanado donis SenarCunebas, SeeZloT studentebisTvis masalis imgvarad gadacema, rom gauRvixon maT sagnis Semdgomi Seswavlis survili. kargma leqtorebma yuradReba unda gaamaxvilon samarTlis praqtikuli aspeqtze da gamoiyenon saswavlo kursisTvis Sesabamisi swavlebis alternatiuli meTodebi.

bevrma leqtorma gamoTqva survili monawileoba miiRos kvalifikaciis amaRlebis treningebSi. isini gansakuTrebiT dainteresdnen swavlebis alternatiuli meTodikiT, maT Soris Teoriul saswavlo programaSi praqtikuli unar-Cvevebis Setanis meTodebiT. am da sxva maRali prioritets mqone sakiTxebis mogvareba profesor-maswavleblebis saswavlo centrebis/programebis meSveobiT SeiZleba.

leqtorTa trening-programa

leqtorTa trening-programa sasurvelia, erTwliani piloturi programiT daiwyos sadac ABA/CEELI-is iuriduli ganaTlebis specialisti, mTeli wlis ganmavlobaSi, samarTlis leqtorTa oTx jgufTan imuSavebs - TiTo jgufi yuradRebas erT ZiriTad kursze gaamaxvilebs (magaliTad, sakonstitucio samarTali). TiToeul jgufSi Seva 4 leqtori. idealur SemTxvevaSi, jgufis wevrebi iqnebian sxvadasxva universitetis warmomadgeneli profesorebi, asocierebuli profesorebi da asistent-profesorebi. efeqturobis mizniT, rekomendebulia jgufis wevrebi Tbilisidan iyvnen.

piloturi treningi Sedgeba Semdegi komponentebisagan:

Tavdapirveli treningi. TiToeul jgufs Cautardeba orkviriani intensiuri treningi, sadac ZiriTadi aqcenti swavlebis sabaziso unar-Cvevebis miwodebaze gakeTdeba, magaliTad:

- swavlebis alternatiuli, interaqtivi meTodebi;
- kursis miznebisa da amocanebis gansazRvris xerxebi;
- saswavlo gegmis (silabusis) SemuSaveba;
- praqtikuli unar-Cvevebis elementebis Sesatanad sxvadasxva segmentebis SemuSaveba;
- saleqcio masalebis momzadeba;
- Sefasebis meTodebi.

mas Semdeg rac ABA/CEELI-is iuridiuli ganaTlebis specialisti Caatarebs treningebs zemoxsenebul Temebze, aTvisebuli unar-Cvevebis gamoyenebiT, qarTveli profesor-maswavleblebi jgufurad imuSaveben momavali semestris saswavlo programaze.

Semdgomi treningebi. Semdgomi treningi uwyvet reJimSi mTeli semestris ganmavlobaSi Catardeba, rodesac kursdamTavrebuli leqtorebi praqtikulad ganaxorcieleben Tavdapirvel treningze SemuSavebul saswavlo programas, rac gulisxmobs:

- yovelkvireul (erTdRian) jgufur Sexvedrebs gamocdilebis gasaziareblad, saswavlo programebis danergvisas warmoSobili problemebis gansaxilvelad da damatebiTi rCevebis misaRebad. bolo Sexvedrebze ZiriTadi aqcenti gakeTdeba werilobiTi gamocdis momzadebasa da Sefasebis sxva gansxvavebuli formebis ganxilvaze.
- periodulad (2-jer an 3-jer semestris ganmavlobaSi) ABA/CEELI-is specialistis mier treningis monawileTa leqciebis mosmenas, maTi Sefasebisa da saswavlo masalebTan an meTodebTan dakavSirebuli problemebis gamovlenis mizniT. yoveli vizitis Semdeg Sedgeba iuridiuli ganaTlebis specialistisa da leqtoris Sexvedra, sadac isini ganxilaven gamovlenil problemebs da maTi gadawyvetis gzebs.

adgilobrivi instruqtorebis SerCeva da Sefaseba. pirveli semestris Semdeg iuridiuli ganaTlebis specialisti:

- moamzadebs TiToeuli leqtoris Sefasebas da Caatarebs maTTan individualur Sexvedrebs. sabolo Sefasebis farglebSi, studentebi saleqcio kursisa da leqtoris Sefasebis specialur formas Seavseben.
- miRebuli gamocdilebis da gakeTebuli daskvnebis gansaxilvelad moawyobs Sexvedras treningis yvela monawilesTan.
- gansazRvavs treningis ramdenime monawiles, romlebic momavalSi ukve sxva profesor-maswavleblebis trenerebis funqcias Seasruleben. es kandidatebi uwyvet treningTan erTad trenerTa momzadebis kursebsac gaivlian.

leqtorTa saswavlo centris/programis dafuZneba

zemoxsenebuli treningebs ramdenime semestris ganmavlobaSi Catarebis Semdeg, saqarTvelos eyoleba leqtorebi, romelTac ecodinebaT, Tu ra unda gakeTdes alternatiuli swavlebis meTodebis danergvisa da profesionalizmis amaRlebisTvis. leqtorTa am jgufs SeuZlia saqarTvelos samarTlis profesor-maswavlebelTa asociaciis Seqmna swavlebis xarixis gazrdis da erToblivi masalebis momzadebis mizniT. asociaciis erT-erTi funqcia, albaT, profesor-maswavlebelTa treningis programis SenarCunebac unda iyos. SesaZlebelia, es gaxdes, samarTlis axalbeda leqtorTa „sertificirebis“, anu maTTvis savaldebulo treningis Catarebis sawyisi etapi. amgvარი „sertificirebiT“ SesaZlebelia axali, ufro moqnili akademiuri Tanamdebobebis daSveba, rac praqtikosebs sauniversiteto leqciebis Catarebis saSualebas miscems.

asociacia SeiZleba gaxdes profesor-maswavlebelTa sanimuSo eTikis kodeqsis SemuSavebis organoc. sasurvelia, Tu SemuSavebul kodeqss SemdgomSi yvela iuridiuli fakulteti miiRebs, rac xels Seuwyobs iuridiuli ganaTlebis sferoSi korufciis aRmofxvras.

saswavlo masalis axal formatSi momzadebis treningi

rogorc zemoT iTqva, saswavlo masalebis simcire mniSvnelovan problemas warmoadgens. saswavlo masalis momzadebis Tema ganxiluli iqneba Tavdapirveli treningis drosac, Tumca, am SemTxvevaSi moxdeba am Temis gavrcoba. treningis dros profesor-maswavleblebi miiReben miznobriv daxmarebas swavlebis alternatiuli meTodebis gamoyenebaSi, damxmare masalebis momzadebaSi, saswavlo programaSi kanonis analizis komponentisa da praqtikuli savarjiSoebis SetanaSi. msgavsi masalebis mosamzadeblad da gasavrceleblad SesaZlebelia finansuri daxmarebis gamoyofa.

zemoxsenebuli programa Seicavs Semdeg komponentebis:

- ABA/CEELI Seqmnis profesor-maswavleblebisagan dakompleqtebul samuSao jgufebis, sadac isini erToblivad SeimuSaveben axal masalebs;
- ABA/CEELI-is iuridiuli ganaTlebis specialisti amgvvari masalebis momzadebasa da maTSi praqtikuli informaciis integrireribis teqniki Taobaze treningis Caatarebs;
- Tu masalebi gankuTvnilia auditoriaSi gamoyenebisTvis, unda Seiqmnas „leqtoris saxelmZRvanelo“, raTa sxva leqtorebmac SeZlon am masalebis gamoyeneba;
- Seiqmneba internet diskusiis `oTaxebi“, rac leqtorebs avtorebTan konsultaciebis saSualebas miscems;
- SesaZlebeli iqneba konsultaciebis miReba ABA/CEELI-is TanamSromlebisa da iuriduli ganaTlebis specialistisagan.

(1) sasurvelia, SedarebiT grZelvadiani saswavlo vizitis mowyoba sazRvargareT (erTi Tve mainc), raTa leqtorebs mieceT mecadineobebze daswrebisa da Taviant ucxoel kolegebTan muSaobis SesaZlebloba. ucxoel kolegebTan vizitis dros damyarebuli urTierToba eleqtronuli fostis meSveobiT gagrZeldeba.

(2) amgvvari saswavlo vizitebis Rirebulebis Semcirebis erT-erTi saSualebaa, profesor-maswavleblebis evropis qveynebsi wargzavna aSS-is mier dafinansebul msgavs treningebze. magaliTad, Tu poloneTSi tardeba aSS-is mier dafinansebuli sazafxulo programa, SesaZlebelia varSavaSi qarTvelTa jgufis mivlineba.

d. klinikuri programebi da klinikis instruktorebis treningebi

swavlebis erT-erTi aprobirebuli alternatiuli meTodi iuridiuli klinika gaxlavT, sadac studentebi praqtikosi iuristis zedamxedvelobis qveS muSaoben da moqalaqees samarTlebrivi problemebis gadaWraSi exmarebian. klinikis xelmZRvaneli praqtikosi iuristi, amave dros iuridiuli fakultetis leqtoric gaxlavT. amerikis SeerTebuli StatebSi klinikebi iuridiuli ganaTlebis erT-erTi mniSvnelovani nawilia, vinaidan studentebis gamocdili specialistis zedamxedvelobis pirobebSi praqtikuli gamocdilebis miRebis saSualeba eZlevaT. aseT klinikebSi studentebisTvis araCveulebrivi pirobebia Seqmnili, raTa maT praqtikuli unar-Cvevebi Seiswavlon da SesZlon miRebuli Teoriuli codnis praqtikaSi gamoyeneba. klinikis studentebi gacilebiT met praqtikul gamocdilebas iReben, vidre maTi kolegebi, romlebic praqtikas iuridiul firmebSi an sxva msgavs dawesebulebebSi gadian.

amerikis SeerTebuli StatebSi akreditaciis misaRebad, iuridiul fakultetTan (anu samarTlis skolasTan) aucileblad unda arsebobdes iuridiuli klinika. Tumca, klinikuri kursis gavla savaldebulo ar aris iuridiuli fakultetis damTavrebisTvis (savaldebuloa samarTlis meTodebis Seswavla). zogadad, klinikuri programebi swavlebis bolo wels tardeba. saqarTveloSi danergvisTvis rekomedebulia klinikuri kursebis magistraturis da ara bakalvriatis periodSi gavla, vinaidan mosalodnelia, rom swored magistraturis kursdamTavrebulni Caebmebian

iuriduli saqmianobis sxvadsxva sferoebSi.

ABA/CEELI-s gaaCnia iuridiul klinikebTan muSaobis mravalwliani gamocdileba centraluri da aRmosavleT evropisa da evraziis qveynebsi (azerbajani, ukraina, xorvatiya, poloneTi, moldova, ruseTi). klinikebi, rogorc wesi specializirebulia, anu aqcenti keTdeba samarTlis calkeul dargebze an problemebze (magaliTad, sisxlis samarTali, ojaxuri Zaladoba, adamianis uflebebi da a.S.). yovelwliurad, ABA/CEELI atarebs klinikebis pedagogTa regionul konferencias, sadac siaxleebi da sxva mravali sakiTxi ixileba.

iuridiuli klinikebis sistemis ganviTarebis mizniT, ABA/CEELI-s SeuZlia seminaris organizeba. seminarze gaimarTeba diskusia iuridiul fakulteteba da sxva dainteresebul pirebs Soris iuridiuli klinikis dadebiTi mxareebis Sesaxeb. agreTve moxdeba Semdgomi nabijebisa da momavali daxmarebis dagegmva. dainteresebis SemTxvevaSi, ABA/CEELI mzad aris saqarTveloSi klinikis profesori (pedagogi) Camoiyvanos, romelic klinikuri ganaTlebis sakiTxebze dainteresebul leqtorTa jgufTan imuSavebs. agreTve, ABA/CEELI mzad aris, gamoyos saxsrebi klinikis sawyis etapze dasafinanseblad, Tu klinika saswavlo procesis ganuyofeli nawili iqneba da ar Sewyvets arsebobs dafinansebis dasrulebis Semdeg.

e. imitirebuli sasamarTlo procesebis programa

amJamad ABA/CEELI afinansebs imitirebuli sasamarTlo procesebis erovnul konkurss sisxlis, samoqalaqo da administraciuli samarTlis sferoebSi, romelic tardeba saqarTvelos iurist studentTa asociaciis (GLSA) mier. ABA/CEELI agreTve afinansebs imitirebuli sasamarTlo procesebis konkurss sakonstitucio samarTlis sferoSi, romelic imarTeba sakonstitucio sasamarTlos mier. aRniSnuli programebi Zalian popularulia. GLSA-s mier organizirebul 2005 wlis konkursSi 42 gundma miiRo monawileoba. konkursebis dafinansebis garda, ABA/CEELI yvela warmatebul gunds advokatirebis unar-Cvevebis trenings utarebs.

zemoxsenebul konkursSi studentTa ufro didi ricxvis Cabmis mizniT da agreTve, imis uzrunvelsayofad, rom programa ar Sewydeba saerTaSoriso organizaciebis dafinansebis dasrulebis Semdeg, calkeul iuridiul fakultetebis SeuZliaT konkursis saswavlo programebSi CarTva gamokvlebebis werisa da advokatirebis programis (Research Writing and Advocacy Program) SeqmniT. aRniSnuli kursis saswavlo programaSi CarTva sasurvelia bakalavriatis me-2 an me-3 wels. programa dasruldeba imitirebuli sasamarTlo procesebis konkursiT, romelSic monawileoba yvela studentisTvis savaldebulo iqneba. qarTvel praqtikos iuristebis da mosamarTleebis SeuZliaT konkursSi mosamarTlis rolis Sesruleba, rac „process“ realurobis elfers Sehmatebs. ABA/CEELI-is iuridiuli ganaTlebis specialisti imuSavebs leqtorTa mcire jgufebTan gamokvlebebis werisa da advokatirebis programis SemuSavebaze, rac saswavlo kursis saxelmZRvanelos momzadebasac gulisxmobs. momavalSi, ABA/CEELI-is iuridiuli ganaTlebis specialistma, SesaZloa, am programis leqtorebTan erTad advokatirebis gaZlierebuli kursisa da saswavlo masalebis momzadebazec imuSaos.

v. damatebiTi kursebis momzadeba

zogierTi praqtikul unar-Cvevebze agebuli programa SesaZlebelia gareSe eqspertebis daxmarebiT Seiqmnas. aseTi programebis magaliTebia: iuridiuli dokumentebis Sedgenis, iuridiuli inglisuri enis, imitirebuli sasamarTlo procesebis, molaparakebebis, arbitraJisa da simulaciis (business dagegmarebis) kursebi.

msgavsi damatebiTi kursebi unda mimdinareobdes qarTulad (im SemTxvevaSic ki, Tu instruqtors Tarjimis daxmareba dasWirdeba) da unda Seicavdes:

- miznebis da amocanebis srul arweras, cxrilsa da saswavlo gegmas (silabuss);
- samarTlis sakiTxebze da unar-Cvevebis Sesaxeb studentebisTvis gadasacem damxmare masalebs;
- swavlebis detalur modulebsa da leqtoris saxelmZRvaneloebis;
- Sefasebis SesaZlebel meTodebsa da magaliTebis.

mas Semdeg, rac gareSe eqsperti moamzadebs saswavlo programას da kursisTvis saWiro masalebs, iuridiuli fakultetის dekanatTan mWidro TanamSromlobiT igi gansazRvრავს profesor-maswavlebelTa im jguფს, რომელსაც კურსის swavlebis Taobaze treningი Cautardeba. dasawyisSi, es unda ganxorციეღდეს mxოღოღ erT fakultetze, raTa gairkves ramdenad saWiroa msgავსი კურსი. Semdeg, კურსი unda დაინერგოს სხვა ფაკულტეტებზეც, სადაც treningებს Caatareben gareSe eqsperti და „სადელი“ ფაკულტეტის უკვე training-გავლილი leqtoreბი. damateბიTi კურსების Tavdapirველი swavlebis periodSi periodულად unda Catardes damxmare Sexvedreბი და Semdgომი treningები, rac xels Seuwyობს კურსის saswavlo programaSi warmatebulად CarTvas.

saboloo mizანი damateბიTi კურსების იuridiული განათლების saswavlo programaSi CarTvaa. maTi Semdgომი daxვევა და swavleბა qarTველი leqtoreბის მier unda ganxorციეღდეს. კურსებს SeiZleბა Tan დაერთოს კონკურსები, მაგალიTად, მოლარაკების გამართვის ტეკნიკის გამოყენებზე.

z. masalebis momzadeბა და biblioTekeბის mxარდაWera

iuridiული masaleბის და biblioTekeბის arseboba umნიSvnelovანesia swavlisa და იuridiული საკმიანობის ganxorციეღებისTvis. ამის მიუხედავად, საqarTველო განიცდის ასეTi masaleბის მწვავე დეფიციტს. იuridiული ფაკულტეტების biblioTekeბი საოცრად რარიბია, xოღო ცენტრური იuridiული biblioTeკა არ არსებობს. es ZირiTადად სახსრების ნაკლებობას უკავსირდება, რაც არ იZლევა masaleბის გამოყვეყნების საSuალებას.

masaleბის გამოცემა საკმაოდ Zვირია, ამიტომ wამყვან იuridiულ ფაკულტეტებზე ელექტრონული ჟურნალების Seqმნა ABA/CEELI-მ ან/და სხვა დონორმა organizაციამ unda დააფინანსოს. TiToeული ფაკულტეტი აირცევის სპეციალიზაციის erT სფეროს. ყველა ჟურნალი SeiZleბა მოიკავდეს ორ ნაწილს, სადაც: erT ნაწილს გამოყვეყნებდა პროფესორ-maswavleბების ან ხარისხის მაZიელებების სამეცნიერო ნაშრომები, xოღო მეორე ნაწილი დაემთობა studentების (რომლებიც კონკურსით განისაზრვებენ) ან პრაქტიკების სტატიებს, რაზეც გადაყვეყნებდა პროფესორ-maswavlebelTa საბუღო მიწრებს. ამ Canაფიკრის ganxorციეღებისTvis, გამოიყოფა აუცილებელი ელექტრონული არWურვილობის და პროგრამების SeZენის, მომსახურების, განახლებისა და ინტერნეტი CarTვის სახსრები.

სამეცნიერო ნაშრომებსა და კანონების კომენტარებზე მოსაობის wახალისების მიზნით, ამერიკის იურისტთა ასოციაციას ან SedareბიTi samarTლის საერთაშორისო ასოციაციას SeuZლია ახალი masaleბის მომზადების კონკურსის დაფინანსება. საუკეთესო ნაშრომების ავტორები დაჯიღოდებიან ფულადი პრემიით. ამგვარი კონკურსები samarTლიანი და გამWვირვალე unda იყოს. SesamuSavebelია კონკურსი მონაწილეობის მკაფიო wეხები და ინსტრუქციები. ჯურის wეწრები უმუკვლო რეპუტაციის მკონე პირები unda იყვნენ. ყველა გამარჯვებული კორუფციისა და ფავორიზმის ელემენტების გარეSe unda გამოვიღდეს, და, ამდენად, მასალის „ბრმად“, ანუ, სახელის მიტიტების გარეSe, მივოღება erT-erTi მისარები ხერხი unda იყოს. ABA/CEELI დააფინანსებს გამარჯვებული ნამუSeვრების გამოცემას.

SesaZlebelია, ABA/CEELI-მ და/ან სხვა დონორმა organizაციამ, მცირე დამრება გაუვიოს calკეულ biblioTeკებს, რომლებიც Semdgომსი დაუკავსირდებიან ან გაერთიანდებიან ცენტრურ

iuridiul biblioTekaSi. amisaTvis, ABA/CEELI uzrunvelyofs biblioTekebis eqspertis vizits; eqsperti qarTvel biblioTekarebs trenings Cautarebs da gauwevs rekomendaciebs biblioTekebis ganaxlebisa da ganviTarebis sistemebis Sesaxeb.

iuridiuli biblioTekebidan wignebis gatana unda SeizRudos. studentebis da praqtikos iuristebis wignebis TarobTan, indeqsebTan da katalogebTan pirdapiri muSaobis SesaZlebloba unda mieceT, Tumca maT ver unda SeZlon wignebis biblioTekidan gatana. es ufleba mxolod fakultetis srul ganakveTze momuSave profesor-maswavleblebs unda mieces; am SemTxvevaSi, dakarguli masalebis Rirebulebis anazRaurebaze pasuxismgeblobas fakulteti aiRebs. zemoxsenebuli SezRudvebis gansaxorcieblad, aucilebelia usafrTxoebis sistemis danergva.

T. iuridiuli fakultetebis saerTaSoriso partniorobis programebi /saswavlo mivlinebebi

saswavlo mivlinebebi

mivlinebebis organizeba da dafinanseba an qvemoT arwerili iuridiuli fakultetebis saerTaSoriso partniorobis programebis farglebSi an calke dafinansebiT ganxorcieldeba, raTa iuridiuli ganaTlebis reformaSi CarTul pirebs saswavlo programis SemuSavebis alternatiul meTodebze dakvirvebisa da maTi ganxilvis saSualeba mieceT.

mravali reformis msgavsad, ufro martivia, irwmuno da mxari dauWiro iuridiuli ganaTlebis sistemaSi (akreditaciis, saswavlo programis da swavlis meTodologiis CaTvlit) gansaxorciebel cvlilebebs, warmatebuli magaliTebis gacnobis Semdeg. saqarTvelos ganaTlebis sistemis mesveurT reformis formatis mravali arCevani aqvT; mivlinebebi aSS-sa da evropasi maT arCevanis gakeTebsaSi daexmarebaT.

dasawyisSi, aseT mivlinebebSi unda gaigzavnos reformebSi aqtiurad Cabmulis adamianebi. akreditaciis SemTxvevaSi, wargzavnili damoukidebeli samsaxuri iqneba; saswavlo programisa da pedagogTa treningis SemTxvevaSi - saswavlo programis SemuSavebis piloturi proeqtis monawileebi, da a.S. zemoxsenebuli simpoziumebisa da seminarebis wris gafarToebasTan erTad, SesaZlebeli iqneba saswavlo mivlinebaSi warsagzavni pirebis ricxvis gazrda. Anebismier SemTxvevaSi ucilebelia, zustad ganisazRvros im evropuli da amerikuli iuridiuli fakultetebis sia, romlebsac gamocdilebis gaziarebis SesaZlebloba da survili aqvT

agreTve mizanSewonilia amerikis iuridiuli fakultetebis (samarTlis skolebis) asociaciisa (AALS) da evropis iuridiuli fakultetebis asociaciis (ELFA) sxdomebze daswreba. orive organizacia periodulad atarebs konferenciebs, romlebic eZRvneba saswavlo programebze muSaobas da iuridiuli ganaTlebis reformis sxva sakiTxebis. ELFA aqtiurad monawileobda boloniis deklaraciis miznebis SesrulebaSi.

iuridiuli fakultetebis saerTaSoriso partniorobis programa

msgavsi programebis dafinanseba bevr qveyanaSi xorcieldeba. aseTi midgomis azri is aris, rom amerikis SeerTebuli Statebis erT-erTi iuridiuli fakulteti (samarTlis skola) integrirebuli iqneba mravalganzomilebian programaSi, romelic miznad isaxavs iuridiuli ganaTlebis gaumjobesebas aramoto saqarTveloSi, aramed, amerikaSic. ABA/CEELI-is balkaneTis iuridiuli fakultetebis dakavSirebis iniciativa aseTi programis saukeTeso magaliTs warmoadgens. iuridiuli fakultetebis saerTaSoriso partniorobis farglebSi xorcieldeba studentebis gacvliTi programac, Tumca Tavdapirvel etapze rekomendirebulia proeqtebis

xelmZRvanelTa da profesor-maswavlebelTa mivlinebebis organizeba, vinaidan dRevandel pirobebSi es ufro efeqturi iqneba.

saerTaSoriso partniorobis programa SeiZleba Semdeg komponentebS Seicavdes:

1. **moklevadiani gacvliTi programebi.** aSS-is da saqarTvelos pedagogebi erT Tves partniori universitetis fakultetze gaatareben. am xnis ganmavlobaSi, qarTvel pedagogs analogiuri specialobis (sisxlis samarTali, adamianis uflebebi, samoqalaqo saproceso samarTali da a.S.) erT an or amerikel profesors miamagreben, raTa man SeZlOs adgilze gaecnos swavlebis sxvadasxva meTodebs da masalebS. vizitis Semdeg, qarTveli leqtori momdevno semestris saswavlo programasa da masalebze muSaobas ganagrZobs. am periodis ganmavlobaSi, mas SesaZlebloba eqneba rCevisa da konsultaciisTvis daukavSirdes Tavis amerikel kolegas. Semdeg semestrSi ukve amerikeli profesori ewveva saqarTvelos, daeswreba qarTveli kolegis leqciebs da Caatarebs saCvenebl mecadineobas.
2. **grZelvadiani gacvliTi programebi.** ufro xangrZlivi vizitebis farglebSi inglisurad molaparake qarTveli leqtorebi leqciebis mTlian kurss daeswrebian, raTa aiTvison swavlebis alternatiuli, interaqtivi meTodebi. SeiZleba, partniorma iuridiulma fakultetma, qarTvel pedagogs ucxoel iuristTa magistraturis (LL.M.) programaSi (Tu fakultetze arsebobs aseTi programa) monawileobis miRebis uflebac misces, rac leqtors ufro met gamocdilebas Sematebs. mivlinebul pedagogs gamoeyofa mentori, romelic daexmareba mas saswavlo programisa da masalebis momzadebaSi. ABA/CEELI-is SeuZlia dainteresebul pedagogebs, fulbraitis, hamfris, maskis an sxva saswavlo grantebis mopovebaSic daexmaros.
3. **teqnikuri resursebiT uzrunvelyofa.** materialur-teqnikuri bazis ararsebobis gamo, qarTvel profesor-maswavleblebs swavlebis alternatiuli meTodebiis danergvis saSualeba ar gaaCniaT. gacvliTi programebis dros Seswavlili swavlebis axali meTodebis gamoyenebis mizniT, SesaZlebelia teqnikuri resursebisTvis saxsrebiS gamoyofa.

gacvliTi programebis ganxorcieleba sasargebloa xelmZRvanelobisTvisac, vinaidan saqarTvelos iuridiuli ganaTlebis sferoSi arsebuli problemebis ganxilvisas, aqcenti finansuri saxsrebiS efeqturad da gamWvirvaled gamoyenebasa da reformebisTvis sasurveli garemos Seqmnaze gakeTda. aRniSnuli problemebi iuridiuli fakultetebis administraciis (dekanebis, dekanebis moadgileebis, finansistebis, biblioTekarebis, misaRebi komisiis wevrebis da a.S.) kompetencias ganekutvneba. partniorobis programebma, partnior iuridiul fakultetebTan erTad, unda uzrunvelyon treningi iuridiuli fakultetebis efeqturad marTvis sakiTxebze.

i. iuridiul fakultetebze „kariერილი zrdis centrebis“ Seqmna

„kariერილი zrdis“ centrebi or mizans moemsaxureba. upirvels yovlisa, isini sainformacio centris funqcias Seasruleben, sadac TavS moiyris informacia Semdgomi ganaTlebis safexurebis Sesaxeb da SesaZlebeli iqneba daxmarebis miReba pirveli samuSao adgilis mosapoveblad. `kariერილი zrdis~ centrebis meore, ufro mniSvnelovani, funqcia studentebisTvis e.w. unar-Cvevebis mini-treningebis Catareba iqneba. aseT treningebze SesaZlebelia samsaxuris povnis, kerZo iuridiuli praqtikis menejmentis da sxva sakiTxebis ganxilva. `kariერილი zrdis~ centrebi iuridiul fakultetebTan unda arsebobdes, rac gaadvilebs dainteresebuli pirebisaTvis msgavsi unar-Cvevebis miwodebas. centrebs esaWiroeba materialuri resursi, teqnika, personali da treningi.

